

Nous medis i nous mitjans. Noves retòriques i noves pragmàtiques. Crònica

Published by [Valentina Raffio](#) [1] on 07/11/2017 - 18:20

[Vicenç Altaió](#) [2] - poeta, assagista i crític literari – i [Juan Insua](#) [3] – director de projectes i programacions culturals del CCCB - han sigut els protagonistes de l'intens debat *Nous medis i nous mitjans. Noves retòriques i noves pragmàtiques* de la segona jornada d'Interacció 17. Ambdós professionals representen un vàlid exemple sobre **les possibilitats de creació de projectes en l'espai de conjunció entre art i ciència més enllà dels esquemes tradicionals.**

Segons Altaió, el primer que cal tenir en compte a l'hora de parlar de la relació entre art i ciència és la **proximitat de les disciplines en l'entorn cultural**. Per més que històricament s'hagin estigmatitzat les seves diferències i s'hagi promogut el "*no diàleg*" entre les parts, **art i ciència formen part d'un mateix camp de coneixement cultural**. Tanmateix, la classificació del coneixement que existeix avui dia fa que el món de la ciència i l'humanisme actuïn i interactuïn a partir del recel i la desconfiança. **L'assagista apunta que, en ple segle XXI, no hauríem d'assimilar el concepte de cultura exclusivament com a sinònim de cultura humanista**. Aquest terme s'hauria d'entendre de manera molt més amplia i sempre tenint en compte l'espai d'intersecció entre el

món de les arts i el de les ciències. En paraules d'Altaió: "La concepció d'art i ciència com a part del mateix camp de coneixement trenca molts esquemes, començant pels fonaments del sistema educatiu actual. Tanmateix, no es pot entendre el segle XXI sense coneixement de les tres grans revolucions científiques de la nostra era: *la relativista, la cibernètica i la genètica*. Si no entenem aquestes tres revolucions, no podem entendre la cultura contemporània".

En aquesta mateixa línia, **Altaió proposa el model de radical lliure per trencar aquests esquemes**. Des del punt de vista de la química, un radical lliure és un àtom que es desprèn d'un altre. De la mateixa manera, en la categoria social, un radical lliure és *aquell que actua com a reactivació dels elements morals*. **En el llenguatge científic, moral i analògic, els radicals lliures són tots aquells que comparteixen l'espai interdisciplinari o intersideral**.

Insua afegeix que tota aquesta discussió s'ha de contextualitzar en el marc del debat sobre la [Tercera Cultura](#) [4]. A partir de la interpretació de John Brockman, s'argumenta que la tercera cultura que va profetitzar Snow no ha succeït. Anant un pas més enllà, Brockman planteja que els intel·lectuals humanistes, que van gaudir de l'hegemonia de la conversa durant bona part del segle XX, han perdut la batalla. Això ha derivat en una situació en què són **els mateixos científics els que lideren el debat sobre els temes més destacats de la nostra era**. Personatges com Steven Hawking, per exemple, han *agafat el relleu* als grans intel·lectuals humanistes i han sigut capaços de comunicar directament amb el seu públic.

Aquest exemple demostra que actualment sí que existeixen espais de contaminació entre cultura científica i cultura humanística. Tot i així, en la seva essència **aquestes dues disciplines romanen separades sobretot partint des de les seves estructures i nuclis de poder**. En aquest context, Insua reivindica el paper dels *radicals lliures*: aquells que creuen que la contaminació entre disciplines no només és inevitable sinó que és més necessària que mai. Perquè aquesta situació es produeixi, cal fer un esforç de traducció des d'ambdós costats i crear punts d'intersecció. En paraules d'Insua: "La triada del coneixement és comuna a les dues cultures, tant a la dels científics com a la dels artistes".

Anant un pas més enllà, Altaió afegeix que **avui en dia el coneixement no només és un dret dels ciutadans, sinó que és un deure moral i estètic que hem d'assumir com a societat**. Sobretot en un context en què la ciència i la cultura han assolit una llibertat immillorable per a desenvolupar-se (per més que en determinats temes s'intenti exercir un control des de la política, religió i legislació). En aquest punt, el gran problema que es planteja és la dificultat existent entre l'administració d'allò públic (la política) i l'àmbit de la cultura científicohumanística. **Tant Altaió com Insua destaquen que les polítiques culturals que es venen fent des de fa dècades resulten absolutament caduques, ja que parteixen d'un paradigma totalment antiquat**.

En aquest sentit, Insua planteja una pregunta: *per què en el món de l'empresa existeixen departaments d'investigació i innovació i en el món de les institucions culturals no?* En un context social en què la tecnologia obre tot un nou panorama, caldria establir un diàleg més ampli sobre com abordar aquests canvis des de les institucions culturals. **Insua planteja la creació d'un model de I+D+i+C (investigació, desenvolupament, innovació i cultura) en el que s'afavoreixi un diàleg interdisciplinari i intergeneracional**. Segons Altaió, els esquemes caducs dels quals disposem actualment són fills dels primers intents de creació de polítiques culturals dels anys 80. En aquest context, les disciplines es van categoritzar segons les divisions estàndards. Anys més tard, algunes veus dissidents van plantejar que davant una imminent revolució tecnològica i social calia replantejar el model de cultura promogut a través d'aquestes polítiques. L'idea era crear un **model de cultura en xarxa que partís de l'anàlisi de les mutacions socials per després poder interpel·lar tant l'espai polític com la ciutadania des del coneixement i la mutació**. Més enllà d'algunes experiències singulars, aquests esquemes han perdurat fins avui dia donant a lloc a una separació *de facto* entre l'àmbit científic i l'àmbit humanístic.

Tot i això, **ambdós ponents destaquen l'existència de determinats projectes que fugen d'aquests esquemes arcaics i aconseguen crear un espai d'intersecció entre ciència i art**. Per exemple, l'any 92 i 94 es van impulsar dues grans exposicions dins l'espai de la Fundació Miró. La primera, *In Vitro*, explorava el mite de la fertilitat. La segona, *Homo Ecologicus*, parlava de sostenibilitat. Mitjançant aquests dos projectes artístics es va aconseguir **interpel·lar a la societat des del coneixement**. Una de les dades més destacades és que ambdues exposicions van obtenir el doble de visites que la millor exposició de la Fundació.

Tags: innovació cultural

Tags: arts i creació

Tags: valor públic de la cultura

Tags: cultura digital

- [5]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2017/nous-medis-nous-mitjans-cr%C3%B2nica>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/raffiova>

[2] <http://www.cccb.org/es/participantes/ficha/vicenc-altaio/44451>

[3] <http://www.cccb.org/es/participantes/ficha/juan-insua/5967>

[4] <http://www.thecult.es/tercera-cultura/la-tercera-cultura.html>

[5] <https://interaccio.diba.cat/node/7270>